

[1] 'Wij verwachten vol verlangen de Heer.'

Twee week geleden is Harry Kuitert overleden. Hij was een dominee en een professor in de theologie. Hij was beroemd om deze uitspraak: alle spreken over boven komt van beneden. Dat betekent: alles wat wij over God zeggen, begint bij onszelf. Daar zit wat in, natuurlijk. Alles wat je zegt begint bij je zelf. Als jij iets zegt, is het jouw stem, zijn het jouw gedachten. Zelfs kinderen weten dat het waar is: wat je zegt ben je zelf. Dus laten we even aannemen dat het klopt: alle spreken over boven komt van beneden. Alles wat we over God zeggen, begint bij onszelf.

Dan is dit wat Psalm 33 zegt: 'Wij verwachten vol verlangen de Heer.' Wij verwachten, wij verlangen – dat begint bij ons. En wij verwachten de Heer, wij verlangen naar Hem. - Maar dát is niet helemaal waar. Er was een andere professor, geen dominee, en die heeft onze menselijke behoeften in kaart gebracht en daarin komt God niet voor. Je hebt er vast weleens van gehoord, van de behoeftenpyramide van Maslow. Op plaats één staat eten, op plaats twee staat onderdak en op plaats drie relaties, sociaal contact. **[2]** In dit plaatje zie je trouwens een 21ste -eeuwse versie van de pyramide van Maslow.

Ook Maslow heeft gewoon gelijk. Als je geen eten en drinken hebt, ga je direct dood. Als je wel te eten hebt, maar geen beschutting, overleef je ook niet lang. En zonder mensen om je heen word je gek, langzaam maar zeker. En volgens Maslow zijn er nog twee behoeften: naar erkenning als vierde, en op de vijfde plaats zelfverwerkelijking. Dus God komt in zijn pyramide niet voor. Wat wil die Psalm 33 dan met 'wij verwachten vol verlangen de Heer'? Moeten we Hem toevoegen als onze zesde behoefte, de top van wat we verlangen?

[3] Ik denk het niet. Ik denk dat deze Psalm, als een soort Kuitert uit de zevende eeuw voor Christus, je uitnodigt om eens naar je hart te kijken. Of naar je hele leven eigenlijk. Hoe zit jij in elkaar? Dan merk je al snel: elke dag heb ik eten nodig en drinken. Water en brood is voldoende, vlees en wijn is genieten. Maar dat is een verlangen, waarmee jij bent geschapen. Sterker nog, én dat verlangen én het eten en drinken bij jou op tafel, ze komen allebei uit de hand van de God die jou gemaakt heeft. Hetzelfde geldt voor onderdak en voor gezelschap. Zo ben jij geschapen, dat je blij wordt van een gezellig huis en van goede mensen om je heen. Zo heeft de Schepper jou gemaakt en Hij zorgt graag voor een gezellig huis en goede mensen om je heen.

Waarom wijs ik je deze weg? Omdat ik bang ben dat de andere weg doodloopt. De andere weg is dit: je ziet al die gewone, natuurlijke verlangens van je zelf en je vindt er wat van of je vindt er

niet zo veel van. En dan ga je Bijbellezen of dan ga je naar de kerk, en dan stap je een andere wereld binnen. Dan bouw je nog een verdieping op de pyramide van Maslow en dat is dan de verdieping van God. En dat is allemaal prima, behalve wanneer het ervoor zorgt, dat je God losmaakt van het biertje in jouw tuin met jouw vrienden. Terwijl het geloof van de Bijbel, de God van de Bijbel, de God is van dat biertje en van die tuin en van die vrienden om je heen.

Ik weet niet of je kunt zeggen dat Jezus Maslow kende. Ik weet wel dat als Hij ons leert bidden voor onszelf, dat Hij ons dan als eerste in de mond legt: 'Geef ons vandaag het brood van elke dag.' En Hij hoeft het er niet eens aan toe te voegen, want dat begrijpen we zelf wel: 'Geef dat we veilig zijn, thuis en onderweg.' Zeg, dat hoeft Hij niet toe te voegen? Nee, dat had Hij allang gezegd, in Psalm 121: 'De Heer zal je uitgaan en ingaan bewaren.' En bidden om goede mensen om je heen en bidden voor de mensen om je heen, dat spreekt ook vanzelf.

Mijn punt is dit. Als je zegt: 'Wij verwachten vol verlangen de Heer,' dan hoef je niet te schrikken omdat in jouw alledaagse verlangens de Heer niet altijd voorkomt of dat Hij niet altijd bovenaan lijkt te staan. 'Ons bestaan verlangt naar Jahwe': dan mag jij met jouw verlangens beginnen en inzien dat God je zo heeft gemaakt en dat Hij ook het antwoord op je verlangens heeft gemaakt. Daarom is het ook goed om te blijven bidden bij je dagelijkse maaltijd – en te danken natuurlijk. Stop God niet weg in een heilig hoekje van je leven. Geef Hem de plek waar Hij wil zijn: vlakbij, in alles.

[4] 'Hij is onze hulp en ons schild.'

Een hulp, een helper is een aanvulling. Dit gaat over jouw zwakke plekken, de zwakke plekken die je kent. En waar je dus hulp nodig hebt, een helper die je steunt, die je aanvult. In de Bijbel wordt dat woord voor twee personen gebruikt: voor God en voor de vrouw. Eva, als zij wordt geschapen. Maar in het kader van de nieuwe hermeneutiek wil ik het ook maar op de man toepassen, of in elk geval: op een goed huwelijk. Het mooie van een goede relatie is dat je elkaar aanvult. Natuurlijk geniet je van de dingen die je samen deelt, je smaak voor muziek, je gevoel voor humor, de films die je kijkt en de boeken die je leest. Maar als ik God goed begrijp wil Hij in elk geval met een huwelijk en ik denk ook wel met andere relaties aan je leren dat niemand volmaakt is en dat dat niet geeft en dat het juist de ruimte geeft om elkaar aan te vullen.

En God wil jou aanvullen. Wat gaaf. Bedenk eens even voor je zelf: waar ben je niet zo goed in? Of waarin kom je weleens te kort? Ik noem even een voorbeeld: als vader wil je altijd graag voor je kinderen zorgen, maar je kunt maar op één plek tegelijk zijn. Zoiets. Maar het kan ook zijn dat jij nogal ongeduldig bent. Of je bent wat minder assertief dan je zou willen, je stapt niet zomaar op anderen af. Of vul maar in. Wat doet God dan? Verandert Hij jou? O, dat kan best, dat kan Hij ook. Maar in elk geval belooft Hij dat Hij je helper is: Hij vult je aan. Jij bent God niet, jij kunt je kinderen niet beschermen als ze ver weg zijn. God wel. Jij bent soms ongeduldig. Je mag het aan God geven. Jij stapt niet zomaar op een ander af. God laat een ander op jou afstappen. Hij is onze helper, Hij vult ons aan. Deze psalm wil je daaraan herinneren, dat je dat mag zien in je leven.

[5] En Hij is ons schild. Een soldaat heeft zijn zwaard, als hij rechts is, in zijn rechterhand. Met zijn zwaard valt hij aan en slaat hij terug, verdedigt hij zich. Zijn schild draagt hij aan zijn linkerarm. Daarmee dekt hij zijn blinde hoek af. De Heer is je schild. Hij denkt je blinde hoek af. De klappen die je niet ziet aankomen, waar je ook geen weerwoord op hebt: Hij vangt ze op. Ik weet dat ik met deze uitleg niet alles zeg, maar ik wil dit graag een keer benadrukken. De Heer is je schild. Hij vangt de klappen op, die je niet eens zag aankomen. Misschien is dat iets wat jij vandaag mag meenemen: als je het gewoon echt moeilijk hebt en je vraagt aan God: ‘Waarom? Waarom beschermt U mij niet?’ – dat Gods antwoord aan jou op dit moment is, dat Hij bezig is de klappen voor je op te vangen, waar jij geen weet van hebt. Want zo is Hij wel.

[6] Zo is Hij wel. God was jouw schild op Golgotha. Jij en ik, wij hebben soms een beetje besef van hoe erg het kwaad kan zijn, de zonde. Soms doen mensen je dingen aan, waar je met je verstand niet bij kunt, zonde. Soms zit je zelf vast in patronen, die een onvoorstelbare aantrekkingskracht op je hebben, de zonde. Maar meestal zeilen we er een beetje tussendoor. Christus niet. Hij zag het kwaad in volle anti-glorie op zich afkomen. De hel in alle zwartheid. Elk verlangen, alle vreugde, het werd uit zijn bestaan weggezogen. Maar je bent God of je bent dat niet. Een aardse moeder kan niet altijd en overal voor haar kinderen zorgen. God wel. Je schild en je betrouwen. En het licht overwint.

[7] ‘Ja, om hem is ons hart verblijd.’

Goed. Wij zijn geschapen als mensen vol verlangen; zo heeft God ons gewild en als onze goede verlangens vervuld worden, dan zien we God aan het werk. En ook waar wij te kort schieten en zelfs als we dat niet weten: de Heer is onze hulp en ons schild. Geen wonder, dan: om Hem is ons hart verblijd. Geen wonder? Toch wel. Als ik het goed zie, is echte blijdschap een cadeautje. Of ook

een groot cadeau, een gave. Als je het zelf probeert na te maken, is het geen echte blijdschap, werkt het niet. Als je bij voorbeeld veel drinkt omdat je dan zo vrolijk wordt – totdat de dikke kater je inhaalt, natuurlijk. Ik vind dat je dat beter niet doet, en ik vind ook dat je dat als christen beter niet doet: blijdschap namaken. Maar waar vind je echte blijdschap, dan? Dat je hart opzwelt en je moet lachen en huilen tegelijk en weet: nu is het goed?

Ik geef je twee manieren, geen manieren om blijdschap te maken, want dan is het namaak, maar twee manieren om je voor de blijheid die van God komt open te stellen. **[8]** De eerste manier is een manier van Bijbellezen, de Lectio divina, van Jos Douma. Dat is een manier van bijbellezen, waarbij je je concentreert op een kort stukje, één vers, en dat helemaal tot je laat doordringen. Als je googelt op 'Lectio divina' en 'Jos Douma' kun je het gemakkelijk vinden. Maar dan moet je natuurlijk wel daarna je telefoon wegleggen en even twintig minuten onbereikbaar zijn. Of beter: alleen bereikbaar voor God.

Het is een manier van bijbellezen in vier stappen. Je begint met lezen, analyseren, uitleggen. Dat heb ik voor deze preek ook gedaan met Psalm 33: 20-21, en zo kwam ik bij mijn vertaling: 'Ons bestaan verlangt naar Jahwe, onze helper, ons schild is Hij. Want met Hem is ons hart blij, want bij zijn eigen indruk zijn wij veilig.' Stap twee is overdenken: waar raakt dit mijn leven en waar raakt dit het leven van anderen. Bij deze tekst gaat het dan bij voorbeeld over waar je naar verlangt en blij van wordt – en hoe dat soms ook niet zo is. Stap drie is bidden, vragen en klagen: dat je wat je vindt voorlegt aan God. 'Heer, ik wil naar U verlangen, maar waarom verlang ik soms zomaar niet naar U en waarom bent U er soms niet?' En stap vier is aanschouwen: dat je je gezegend weet in Gods nabijheid. Zo'n moment had ik bij deze tekst toen ik God zag als mijn schild, degene die mijn blinde vlekken opvangt.

Voor de duidelijkheid: het is geen tovermiddel. Het brengt niet automatisch blijdschap in je hart. Tovermiddelen om je blij te maken geven je namaakblijdschap. Het is een manier om je hart te openen voor God en voor de vrede die om Hem heen is.

[9] En dit is de tweede manier: zoek naar wat jou echt blij maakt. Wanneer barstte jouw hart voor het laatst uit zijn voegen? Bij een moeilijke klus die je onverwacht goed afmaakte? Bij een gesprek met een vriend waarbij jullie buikpijn kregen van het lachen? Of die ene zonsondergang aan zee, op vakantie? Breng dan die blijdschap bij je Heer. Zoals je Schepper verlangens in je hart legt, goede verlangens, en je Hem in die verlangens en in de vervulling ervan dichtbij jezelf aantreft, net zo als je blij bent, echt blij. Natuurlijk is het goed om naar Hem toe te gaan en te ervaren dat Hij je hart

vult met blijdschap. Maar het is ook goed om blij te zijn en je blijdschap te verbinden aan Hem. Maar wie zegt dat je Hem zo aan je eigen leven mag verbinden? God zelf.

[10] 'Op zijn heilige naam vertrouwen wij.'

Hier moeten we helaas afscheid nemen van Kuitert. Dat wil zeggen: nog steeds is al ons spreken over boven van beneden. Wij zeggen tegen elkaar: op zijn heilige naam vertrouwen wij. Maar dat is een naam waarvan onze broer Mozes ons verteld heeft dat hij hem hoorde van een brandende braamstruik. Natuurlijk hoef jij Mozes niet te geloven, maar Mozes dacht toch echt dat hij God hoorde en dat God zich aan hem en aan ons voorstelde. 'Mijn naam is Ik ben en Ik zal er zijn.' En via Mozes voelen wij ons aangesproken en zeggen we tegen elkaar: op zijn heilige naam vertrouwen wij.

Je hoeft overigens niet alleen naar Mozes te luisteren om God te horen, die zich aan jou voorstelt. Psalm 8 zegt dat de schepping zelf Gods luidspreker is. 'Heer, onze Heer, hoe machtig is uw naam op heel de aarde. U die aan de hemel uw luister toont – met de stemmen van kinderen en zuigelingen bouwt u een macht op tegen uw vijanden om hun wraak en verzet te breken. [...] Heer, onze Heer, hoe machtig is uw naam op heel de aarde.' In die zin is het dus ook helemaal niet gek om als je blij wilt zijn met God, gewoon te kijken naar waar je blij van wordt. Wees eerlijk, de kans is reëel dat je in de schepping je Schepper ontmoet.

En anders is onze Heer en Redder Jezus er nog. Petrus zei een keer: 'Door niemand anders kunnen wij worden gered, want zijn naam is de enige op aarde die de mens redding biedt.' God zij dank is Jezus één van ons geworden, en heeft Hij hier beneden de naam van God bekend gemaakt. Maar Hij is meer dan één van ons, Hij is één van God, één met God. Zijn spreken hier beneden kwam van boven. Opnieuw: net zomin als Mozes hoef je Jezus te geloven. Maar dan verklaar je Hem voor gek, omdat Hij bereid was voor die overtuiging van Hem te sterven. En misschien is het gek, om uit liefde voor een ander, voor anderen te willen sterven. Maar mijn hart groeit als ik mij toevertrouw aan die liefde. 'Op zijn heilige naam vertrouwen wij, want met Hem is ons hart blij.'

Nog één ding en dat is dit: het is een heilige naam, waarop wij vertrouwen. In deze preek heb ik een paar keer de beweging van beneden naar boven gemaakt. Ik heb dat expres gedaan, om je te laten zien dat God echt is en dichtbij. Maar het blijft om God gaan. Dat God heilig is, wil zeggen dat Hij anders is. Hij van boven, wij van beneden. Dat God heilig is, wil zeggen dat ik Hem niet in een

doosje kan stoppen: kijk, mijn knuffelgod. Ik moet Hem niet tot mijn wereld beperken. Omgekeerd: Hij moet mijn wereld openbreken. Hij komt naar mij toe om bij mij te gaan staan, mijn hulp en mijn schild. Maar wat Hij met mij wil en waar Hij mij naar toe brengt, dat is aan Hem, dat is open. Maar daar ga ik niet bang voor zijn. Het evangelie in drie woorden: wees niet bang. En in twee woorden: wees blij.

Verwacht vol verlangen de Heer,
Hij is onze helper, ons schild.
Ja, om Hem is ons hart verblijd,
op zijn heilige naam vertrouwen wij.

Amen.